

Den vanskelige avveiningen

Landet vårt har en rik natur med store vannressurser. Det gir oss valgmuligheter med hensyn til bruk av vann: Drikkevann – jordbruksvanning – industriproduksjon – energi – rekreasjon – turisme. Og vi kan velge å la vannressurser ligge urørt, som et varig dokument av denne naturrikdommen, og til støtte for et variert mangfold av dyr og planter.

Bruk av vann har åpenbare økonomiske sider, noe som åpner for mulige (og aktuelle) konflikter mellom ulike bruksmåter, og mellom bruk og vern av vannet. Mange av disse konfliktene har etiske sider: Alle vil trolig være enig i at drikkevann må ha høyeste prioritet dersom ressursene er begrenset. Det ville være etisk uansvarlig å nekte mennesker livsviktig drikkevann til fordel for annen bruk. Og i situasjoner hvor tilgang til vanning av åkermark er begrenset, vil irrigasjon komme høyt på prioritetslisten. Vi må ha mat og drikke for å overleve. Mange vil mene at det biologiske mangfoldet av naturlige populasjoner må veie tungt, og at vi har en moralsk plikt til å verne om alt liv. I samme retning trekker hensynet til særegne, og kanskje særlig attraktive, naturtyper av estetisk eller vitenskapelig verdi. Ikke rart at det oppstår konflikter mellom bruk og vern.

Et ønske om å minske slike konflikter lå bak vedtaket om en **Samlet plan for vassdrag**. Den ble første gang lagt fram for Stortinget i St.meld. nr. 63 (1984-85). Siktemålet var å få en mer samlet, nasjonal forvaltning av vassdragene for å bidra til å styre utbyggingsrekkefølgen for de gjenværende vannkraftressursene; rimelige utbyggingsprosjekter med lite konflikter med andre interesser skulle realiseres før dyre prosjekter med store konflikter. Stortinget bestemte

videre i 2005 at prosjekter med mindre enn 10 MW installert effekt automatisk skulle få fritak for behandling. Dette betydde at nye småkraftprosjekt kunne konsesjonsbehandles uten å bli behandlet i Samlet plan. I dag utgjør el-produksjonen i småkraftverk nær 10 % av vår totale vannkraftproduksjon på ca. 132 TWh. Og det foreligger planer om å bygge ut produksjonskapasiteten i småkraftverk med ytterligere 1,5 TWh innen 2020. Til sammenlikning utgjør vindkraft i dag vel 2 TWh.

I senere tid har bruk av våre vannressurser til sterkere utnyttelse av vannkraftpotensialet gitt ny debatt, og også denne gang med etiske overtoner. Vår verden trues av klimaendringer, som også vil ramme Norge. Vi er en del av dette, både som *årsak*, som *offer*, og som *bidragsyter* for å unngå katastrofen. Verden trenger i særlig grad energikilder som er fornybare, og Norge er gunstig stilt for å bidra til det som populært kalles et **Grønt skifte**. Det har bl.a. ført til sterkere norsk satsing på vindkraft. Slik går nå Statkraft sammen med andre energiselskaper i gang med å bygge Europas største landbaserte vindkraftanlegg i Trøndelag. Men Statkraft stanser samtidig planer for vindkraftproduksjon til havs pga. utilstrekkelig statlig finansiering.

Norges holdning under klimaforhandlingene, senest ved klimatoppmøtet i Paris i desember 2015, er at vi planmessig skal bidra til å redusere klimagassutslippene. Regjeringen vil således åpne for konsesjonsbehandling av vannkraft i vernet vassdrag, særlig der utbygging kan gi stor energiproduksjon eller stor flomdempende virkning av reguleringer, (Stortingsmelding 25 (2015-2016) om energipolitikken). Media formidler for tiden betydelig motstand mot slike

planer fra «naturhermetikerne» blant oss, som ønsker å beholde naturen mest mulig uberørt, eller i den delen av opinionen som fortsatt benekter at vi opplever menneskeskapt klimaendringer. Motstanden ser også ut til å gjelde utbygging av vindkraftanlegg i Nordsjøen.

I en vurdering av hvordan Norges vannressurser bør nyttes må flere hensyn veie tungt: Arven til kommende generasjoner, hensynet til

naturens biologiske mangfold, og en forpliktende solidarisk holdning overfor også andre nasjoner med klimaproblemer. Vi bør derfor akseptere en fortsatt skånsom utbygging av vår vannkraft, også i vernete vassdrag.

Norsk vannforening

Det hjelper ikke hvor god
faglig jobb vi gjør
hvis vi ikke klarer
å fortelle det til andre

Kommunikasjonssjef Fredrik Vinthagen
i Svenskt Vatten